

"GOVORESHE SE, CHE NA KEJA SE E POJAVILO NOVO LICE: DAMA S KUCHENCE".

Uчителjat po ruski ezik Dmitrij Gerasimovich Koroljov tvyrdeshe, che v tova izrechenie se namira absoltutno vsichko onova, po koeto velikite pisateli, kakvyto e Antosha Chehonte, se razlichavat ot posredstvenite i malkite. Oshte ot pyrvoto izrechenie na "Damata s kuchenceto", objasnjivashe na omekchenija si rusko-srybski ezik, stava syvsem jasno, che dejstvieto v povestta se razviva na brega na njakakyv kurort, kym koeto ni navezhda nalichieto na kej, vednaga sled tova se razbira, che kurortyt e malko skuchen, zashtoto se govori, che se e "pojavitno novo lice" - znachi predava se ot usta na usta dylgo vreme, a nakraja, pojavil se e ne koj da e (zashtoto Anton Pavlovich e mogyl da napishe "zhena" ili "devojka", no ne! - Toj e kazal: dama!). I tova verovatno e tvyrde krasiva dama, tyj kato inache nikoj ne bi ja zabeljazal! Kak se chuvstva tazi dama v Jalta (tyj kato tova e Jalta, kakto shte vidim po-kysno). "Kak ona chuvstvuet sebja?" - pitashe Koroljov momchetata, koito typo gledaha kak toj kato magjosnik izmykva tolkova neshta ot edno za tjah syvsem obiknoveno izrechenie: "Kak ona chuvstvuet sebja? Ona odinokaja..." - otgovarjashe si sam na zadadenija vypros. - Tja samotna! I poradi tova, che e samotna, spored Koroljov, damata se razhozhda sama s kuchenceto si, predizvikvajki u nas, chitatelite, izkljuchitelno prijatno vylnenie. Kakvo vylnenie? Koja e tja? Shte ja vidim li otblizo? Kakvo pravi tja tuk, sama s kucheto? "Mozhe bi shte sreshtne ljubovta!" - kakto hubavo go e kazal poetyt. Vsichki momcheta v klasa, sybrani ot kol i vyzhe, se ozovavaha prez njakoj skuchen saraevski sledobed v Jalta, na brega na moreto, i vsichki si

predstavjaha kak pravjat na damata razni bezobrazija, a kucheto ritat s krak: "Ciba ottuk, ne prechi, dokato rabotja"!

Dmitrij Gerasimovich beshe napravo vljuben v tova Chehovo izrechenie i blagodarenie na tova go prepodavashe vyv vsichki klasove bez oglead na vyzrastta, a mnogo pokolenija gimnazisti izljazoha ot uchilishteto, nauchili go naizust:

"Govoreshe se, che na keja se e pojavilo novo lice: dama s kuchence..."

Dmitrij Gerasimovich Koroljov, sysuhreno starche s neverojatno golemi oshmuleni ushi, mnogo prilichashe na njakakvo drebno gorsko zverche ot grizachite. Pod nabrychkanoto chelo, bez prehod zapochvashe ostryr gyrbav nos, podoben na kljun. Pribavim li kym tova i ochi s cvjat na kehlibar, vechno podvizhni - dve trepkashti plamyheta ot kandilo, opishem li osejanite mu s lunichki i mrezha ot fini veni ryce s pyrgavi prysti, i, nakraja, oblechem li uchitelja v staro sako ot chortova kozha i s pantaloni, chieto dyno kato u starite slonove e tyzhno uvisnalo i torbesto i se mjata naljavo i nadjasno - shte poluchim portreta mu v estestveni razmeri. Hercegovijat Gymnasium beshe angazhiral Dmitrij Gerasimovich da prepodava ruski oshte v pyrvite meseci sled vojната, syvsem zabravili, che na vremeto si toj se e bil na stranata na belite i che zatova e napusnal rodnija si Kerch.

Koroljov si imashe dve golemi strasti: pusheneto i hazarta! Cjalata mu drebnichka figura sjakash do poslednoto parcalche beshe impregnirana ot cigarenija dim, a v starite mu zhili vmesto kryv techeshe zhyltenikava nikotinova technost sys syshtija cvjat kato vytreshnostta na cigareto mu ot vishnevo dyrvo. Zloupotrebjavajki kolkoto si shtat s tozi negov porok, momchetata spokojno si pusheha na poslednite chinove v chasovete po ruski ezik, dori i prez proletnite meseci, kogato ne mozheha da se opravdavvat s dima ot "Caricata na pechkite", ako

gi hvaneha na mestoprestypleniето. Vsjako vlizane na uchitelja v klasnata staja prevryshtashe klasa v istinska lozha ot tajni pushachi! Koroljov inache chesto idvashe napravo ot kartadzhijskata masa na katedrata i vednyzh, kato vze pisalkata ot dezurnija, popita: "Koj razdava?" vmesto: "Koj otsystva?".

Za Dmitrij Gerasimovich spokojno mozheshe da se kazhe, che zhivee v KYSHTA OT KARTI, bez tova da prozvuchi kato metafora: duvetazhnata si kyshta na Skerlicheva tozi pochten starec dejstvitelno beshe spechelil na karti po vreme na prochutata partija poker ot 1923 g. v separeto na kafene "Volga" ot tyrgoveca na kozhi Simovich, kogato mu potrygnaha kartite i dva pyti podred izvadi flesh-rojal. Bezumno daleche ot svoja Kerch, popadnal v tova stranno gradche s kovaren klimat: s bezkrajni dyzhdove i planini, koito go zatvarjat ot tri strani; vechno vinoven pred svojata babushka - "nashata majchica dobrotvorka Stepanida Viktorovna", kojato dni nared, povehnala i natezhala, se izlezhavashe kato njakakva orientalska odaliska sred neopisuem bezporjadyk, iz kojto se vlicheha proskubani kosmi ot kozinata na domashnija im zaek, Koroljov syumjavashe da zapazi dushata si ot vynshnata razruha. Tam, kydeto se spreshe, vdigashe svoj dom ot syvyrsheno stroen porjadyk na lichnite si veshti. Izvazhdashe kalyfa za ochila, nozhche na verizhka, dzhoben chasovnik, paket cigari i evtina zapalka s predpazitel protiv vjatyр, kakvato izpolzvat oshte samo kochijashite i vojnicite, i vsjako ot tezi neshtica zaemashe precizno polozhenie sprjamo kozhenija mu belezhnik, chijato vytreshnost redovno se podmenjashe, i vryzkata molivcheta, podostrjani do kraen predel, njakoi ot koito bjaha tolkova izpolzvani, che trjabvashe da gi postavja v udylzhitel ot trystika s metalen prysten. Vsichki tezi drebolii, koito, poglednati trezvo, njamaha goljama stojnost, shtom se ozovjaha pred Dmitrij Gerasimovich, izvikvaha u chovek zhelanie da gi pritezha,

zashtoto bjaha sjakash omagjosani sys znachenieto, koeto im pridavashe starijat uchitel. Ot nego Herceg nauchi, che veshtite ne struvat tolkova, kolkoto e cenata im, a tolkova, kolkoto ljubov sme vložili v tjah.

S izkljuchenie na vechnata "Dama s sobachkoj", v chasovete mu se govoreshe za vsichko drugo, no ne i za beletristika. Uchenicite izkusno syumjavaha da prekarat Dmitrij Gerasimovich zhaden prez vodata i da izkopchat ot nego razkazi za chudesni sluchki ot mladostta mu, ot koito Herceg naj-mnogo beshe haresal onazi, kogato uchiteljat Koroljov platil da se izpotroshat dvanajset kristalni ogedala v petrogradskata "Astoriya".

- Byl ja bogatym i, razumeetsja... lud molodec! - razkazvashe im, oprjan na pyrvija chin. - A v Piter byla gostinica "Astoriya", gde my prihodili... kak vy nazyvaete eto... nu... nu... da piruem! E, ta v gostinice "Astorii" byl odin separe, a v nem dvenadcatj hrustaljnyh zerkal... Ogedala, kak vy eto nazyvaete, ponimaete - ot kovra do potolka! A u menja krasivyj chernyj bastun (horosho li ja eto skazal?), chernyj bastun, a na nem, kak normaljno, serebrjanaja golova ot lyv! Cap! Chukna odno zerkalo, a ono - v tysjachi parcheta! Mozhno li vam predstavitj eto? Prihudit maitre de salle: nuzhno platitj! Nu, homosho, otvechaju i dam emu denjgi na vse ogedala, a oficiantu, ponimaete - garsonu... ke... kelneru po vashemu, daju chernyj bastun, chtob on razbil ostaljnynh odinadcatj! Vesj gorod ob etom rasskazyval! Eh, molodostj, ludost!

Dokato Koroljov razkazvashe, v klasa muha da brymne - shte se chue. Bednata klasna staja beshe zasipana s otlomyci ot petrogradski kristal. Gazeha v styklo do kolene!

Obichashe oshte da razkazva i za duelite, v koito se bieli toj i negovite prijateli, OFICERY. Na momchetata naj-mnogo se haresa onzi duel, v kojto dvama protivnici s pistoleti stojat ot

dvete strani na provesen kilim, taka che ne se vizhdat edin drug, a streljat nasluki po tri pyti "cherez kover".

- V etom sluchae - nastavljavashe gi Koroljov, ako njakoj pyt se okazhat v podobna situacija - umno lechj i streljati s zemli... A sluchalosj, chto dueljantov, konechno, zapirajut v sovsem mrachnuju komnatu i oni potom ostajut v temnote, poka sigareta ne dogorit do nogtej. Kak v komnate temnota, oni streljajut, kak vam skazatj? Da, prjamo ogynche ot cigara i konechno, kak normaljno, vse derzhat sigarety podaljshe ot sebja. I chto sluchaetsja? Byl tak odin moj prijatelj, kamerjunker, Sasha Plemjanikov, kotoryj mnogo ljubil pobitjsja s ljudjmi ni za chto! Idet tak Sasha, idet iz dueli v duelj, a kak skazatj po vashemu? Podozhdite, podozhdite... Kurshum ego ne hvataet! Pitame ego: nu-ka, Sasha, a gde ty papirosu derzhishj, kogda v komnate? A on, bez da misli, govorit nam: "V zubah! A gde zhe inache?" V zubah, govorit...

Ot Koroljov Herceg se ucheshe na krasota v izgnanichestvoto. Tozi starec, beden kato cyrkovna mishka, pri tova tezhko syrdechno bolen, v chuzhda strana, beshe syumjal kato nikoj ot tezi, koito po-kysno opozna, da zapazi gordostta i dyrzostta si na carski oficer, kojto e zagubil i vojna, i mladost, i rodina, i dom, i semejstvo, vsichko! Togava oshte ne mozheshe da razbere tozi urok za zhivota, kojto mu podnasjashe Dmitrij Gerasimovich, no shteshe da dojde vreme sam da pochuvstva i izgnanichestvoto i togava tozi pochten starec shteshe da podredi pred nego pak hubavite si malki neshtica, a ot njakakvi zabraveni veche izrechenija - da razcyftjat synnite gradini na nezhnata mladost.

Na chinovete lezhaha vinagi otvoreni ruskite im chitanki i shtom v tehniya klas vlezeshe direktoryt ili njakoj inspektor, Koroljov v syshtija mig, kato njakakvo ostarjalo izvednyzh momche, koeto sa hvanali za greshka, promenjashe glasa si i

narezhdashe na njakogo da chete ot knigata. Togava gygnivijat momcheshki glas zapochvashe da sricha:

"Govoreshe se, che na keja se e pojavilo novo lice: dama s kuchence..."